

Zadání pro semináře z obecné části mezinárodního práva veřejného I
Ak. rok 2007/2008
Výklad pramenů mezinárodního práva

Poradní posudek Mezinárodního soudního dvora o aplikaci článku 6 Úmluvy o výsadách a imunitách OSN (případ Mazilu)

Rumunský státní příslušník pan Mazilu byl jmenován zvláštním zpravodajem Podkomise pro prevenci diskriminace a ochranu menšin (OSN). Hlavním posláním jeho činnosti bylo vypracovat zprávu, jejíž obsah měl přednést na zasedání Střediska lidských práv v Ženevě. Pan Mazilu nicméně z Rumunska nepřijel a jako vysvětlení uvedl, že mu rumunské úřady v cestě zabránily. Také mu bylo v Rumunsku doporučeno, aby dobrovolně upustil od vypracování zprávy a v souvislosti s tím byl vyvíjen tlak i na jeho rodinu.

Rumunsko odmítlo ve věci dále spolupracovat a prohlásilo, že „*jakákoli intervence ze strany OSN nebo jakékoli vyšetřování v Bukurešti bude považováno za zásah do vnitřních záležitostí*“. Podkomise požádala generálního tajemníka OSN, aby se dovolal aplikovatelnosti Úmluvy o výsadách a imunitách OSN (Úmluva). Rumunsko odmítlo aplikovatelnost Úmluvy v dané věci, poněvadž učinilo výhradu k článku 30 Úmluvy. Generální tajemník nicméně věc předal Ekonomické a sociální radě, která požádala Mezinárodní soudní dvůr o poradní posudek.

MSD se ve svém poradním posudku zabíral i otázkou, zda lze postavení *zvláštního zpravodaje* (rapporteur) přirovnat k postavení *znalců vykonávajících posláním pro OSN* (experts on the mission), a tím umožnit aplikaci článku 6 Úmluvy. Rumunsko namítalo, že činnost zvláštních zpravodajů je pouze příležitostná a stejného postavení tedy nepoživají. I kdyby ano, funkční imunita by se na ně vztahovala až při zahájení mise a nikoliv po dobu, kdy pobývají na území svého domovského státu. MSD takto restriktivní definici odmítl. MSD použil teleologický výklad Úmluvy i Charty OSN s cílem zjistit, za jakým účelem jsou imunity udělovány. MSD dospěl k závěru, že zatímco pojem „posláním“ (v anglickém i francouzském jazyce) původně znamenal cestu, v současné době již nabyl širšího významu a nyní zahrnuje úkoly svěřené osobě bez ohledu na to, zda cestuje či nikoli. MSD tak odmítl pokus Rumunska jednostranně ukončit postavení pana Mazilu jako zvláštního zpravodaje a potvrdil možnost aplikovatelnosti Úmluvy.

Otázky:

- 1) Je preambule stejně platnou součástí mezinárodních smluv jako její ostatní části? Jaký význam má preambule při aplikaci a interpretaci Úmluvy?
- 2) V článku VIII (§30) se uvádí, že strany přijmou posudek Mezinárodního soudního dvora jako *rozhodující*. Vyložte význam slova „rozhodující“ v daném kontextu. Vybavuje toto ustanovení poradní posudky stejnou závazností jakou mají rozhodnutí MSD ve sporném řízení?
- 3) Podle článku 31 Vídeňské úmluvy o smluvním právu platí, že smlouvy mají být vykládány „*v dobré víře, v souladu s obvyklým významem, který je dáván výrazům ve smlouvě v jejich celkové souvislosti, a rovněž s přihlédnutím k předmětu a účelu*“

smlouvy. “ Uved'te jaké znáte výkladové metody. Jaké nevýhody může skýtat použití jazykového výkladu?

- 4) Souhlasíte s níže uvedeným tvrzením nebo se kloníte na stranu Rumunska, které namítalo, že vzhledem k učiněné výhradě k článku 30 nelze bez jeho souhlasu daný případ projednávat?

„The consent of States, parties to a dispute, is the basis of the Court's jurisdiction in contentious cases. The situation is different in regard to advisory proceedings even where the Request for an Opinion relates to a legal question actually pending between States. The Court's reply is only of an advisory character: as such, it has no binding force. It follows that no State, whether a Member of the United Nations or not, can prevent the giving of an Advisory Opinion which the United Nations considers to be desirable in order to obtain enlightenment as to the course of action it should take. The Court's Opinion is given not to the States, but to the organ which is entitled to request it; the reply of the Court, itself an 'organ of the United Nations', represents its participation in the activities of the Organization, and, in principle, should not be refused.“ (Interpretation of Peace Treaties with Bulgaria, Hungary and Romania, First Phase, Advisory Opinion, I.C.J. Reports 1950, p. 71.)

Povinná literatura:

- 1) Evans, D., M.: *International Court of Justice: Recent Cases* (vlozeno v Učebních materiálech v ISu)
- 2) MALENOVSKÝ, J., *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k vnitrostátnímu právu, zvláště k právu českému*, 5. vyd., MU – nakl. Doplněk, Brno, 2008

Právní předpisy

- 1) Úmluva o výsadách a imunitách OSN 52/1956 Sb. (Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 9. července 1956 o přístupu Československé republiky k Úmluvě o výsadách a imunitách Organizace spojených národů schválené Valným shromážděním Organizace spojených národů dne 13. února 1946)
- 2) Charta OSN 30/1947 Sb.

Doporučená literatura

- 1) *Repertory of Practice of United Nations Organs Supplement No. 8, Volume VI* (http://untreaty.un.org/cod/repertory/art96/english/rep_supp8_vol6-art96_e_advance.pdf)
- 2) POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J.: *Mezinárodní právo veřejné, Zvláštní část*, Praha, C.H. Beck, 2006.

Článek VI (Část 22)

Znalci pověření posláním pro Organizaci Spojených národů

Znalcům (pokud nejsou úředníky spadajícími pod článek V), vykonávajícím posláním pro Organizaci Spojených národů, se budou poskytovat ty výsady a imunity, jichž je třeba pro nezávislé vykonávání jejich úkolů v době jejich posláním, čítajíc v to dobu strávenou na cestách, souvisejících s jejich posláním. Zejména se jim poskytují:

- a) imunita vůči zatčení nebo vazbě a vůči zabavení osobních zavazadel;
- b) imunita vůči právním řízením kteréhokoli druhu, pro výroky ústní nebo písemné a pro jednání, jež učiní při plnění svého posláním. Tato imunita vůči právním řízením se bude i nadále poskytovat, i když tyto osoby již nebudou zaměstnány posláním pro Organizaci Spojených národů;
- c) nedotknutelnost veškerých listin a dokumentů;
- d) pro jejich spojení s Organizací Spojených národů právo užívat šifer a přijímat listiny a korespondenci kurýrem nebo v zapečetěných zavazadlech;
- e) co do omezení devizových nebo měnových, tytéž výhody, které se poskytují zástupcům cizích vlád s dočasným úředním posláním;
- f) co do osobních zavazadel, tytéž imunity a výhody, které se poskytují diplomatickým zástupcům.

Článek VIII (Část 30)

Všechny spory vzniklé z výkladu nebo provádění této Úmluvy budou předloženy Mezinárodnímu soudnímu dvoru, jestliže se v některém případě strany nedohodnou, že užijí jiného způsobu vyřízení. Vznikne-li spor mezi Organizací Spojených národů na jedné straně a některým členským státem na straně druhé, bude podle článku 96 Charty a podle článku 65 Statutu Mezinárodního soudního dvora podána žádost o posudek o kterékoli právní otázce ve sporu zahrnuté. Strany přijmou posudek Mezinárodního soudního dvora jako *rozhodující*.